

Cseh gasztrokultúra közép-európai kontextusban

Dr. Tölgyesi Tamás

ELTE, Szláv és Balti Filológiai Intézet
Universität Wien, Institut für Slawistik

cseh	szlovák	magyar	horvát / szerb	szlovén	ausztriai német	németországi német
<i>celer</i>	<i>zeler</i>	<i>zeller</i>	<i>celer</i>	(zelena)	<i>Zeller</i>	<i>Sellerie</i>
<i>fašírka</i>	<i>fašírka</i>	<i>fasírt</i>	<i>fašir</i>	(mleto meso)	<i>Faschiertes</i>	<i>Hackfleisch</i>
<i>karfiol</i>	<i>karfiol</i>	<i>karfiol</i>	<i>karfiol</i>	<i>karfijola</i>	<i>Karfiol</i>	<i>Blumenkohl</i>
<i>klobása</i>	<i>klobása</i>	<i>kolbász</i>	<i>kobasica</i>	<i>klobasa</i>	<i>Klobasse, Klobassi</i>	(Dauer)wurst
<i>knedlík</i>	<i>knedl'a</i>	<i>knédli</i>	<i>knedla</i>	<i>knedelj</i>	<i>Knödel</i>	<i>Kloß</i>
<i>koláč</i>	<i>koláč</i>	<i>kalács</i>	<i>kolač</i>	<i>kolač</i>	<i>Kolatsche, Golatsche</i>	<i>Mehlspeise</i>
<i>kredenc</i>	<i>kredenc</i>	<i>kredenc</i>	<i>kredenc, kredenac</i>	<i>kredenca</i>	<i>Kredenz</i>	<i>Anrichte</i>
<i>krýgl</i>	<i>krigel'</i>	<i>krigli</i>	<i>krigla</i>	(vrček)	<i>Krúgel</i>	<i>halber Liter (Bier)</i>
<i>langoš</i>	<i>langoš</i>	<i>lángos</i>	<i>langoš</i>	<i>langoš</i>	<i>Langosch</i>	<i>Hefeteiggebäck</i>
<i>palacinka</i>	<i>palacinka</i>	<i>palacsinta</i>	<i>palacinka</i>	<i>palačinka</i>	<i>Palatschinke</i>	<i>Pfannkuchen</i>
<i>piškot</i>	<i>piškóta</i>	<i>piskóta</i>	<i>piškota</i>	<i>piškot</i>	<i>Biskotte</i>	<i>Löffelbiskuit</i>
<i>pagáč, pogáč</i>	<i>pagáč, pogáč</i>	<i>pogácsa</i>	<i>pogača</i>	<i>pogača</i>	<i>Pogatsche</i>	<i>Eierkuchen</i>
<i>rybíz</i>	<i>říbezle</i>	<i>ribizli</i>	<i>ribiz, ribizla</i>	<i>ribez</i>	<i>Ribisel</i>	<i>Johannisbeere</i>
<i>ryngle</i>	<i>ringlota</i>	<i>ringló</i>	<i>ringlov, ringlova</i>	<i>ringlo</i>	<i>Ringlotte</i>	<i>Reneklode, Reineclaude</i>
<i>šnytlík, šnytlich</i>	<i>šnitlink</i>	<i>snidling</i>	<i>šnitling, šnitlah</i>	(drobnjak)	<i>Schnittling</i>	<i>Schnittlauch</i>
<i>špajz</i>	<i>špajza</i>	<i>spájz</i>	<i>špajz, špajza</i>	<i>špajza</i>	<i>Speis</i>	<i>Speisekammer</i>
<i>špric</i>	<i>špricer</i>	<i>spriccer</i>	<i>špricer</i>	<i>špricar</i>	<i>Spritzer</i>	<i>Schorle</i>
<i>štamprle</i>	<i>štampr(e)rlík</i>	<i>stampedli, stamperli</i>	<i>štampedla</i>	<i>štamprl</i>	<i>Stamperl</i>	<i>Schnapsglas</i>
<i>štrúdl</i>	<i>štrúdl'a</i>	<i>strudli</i>	<i>štrudla</i>	<i>štrudelj</i>	<i>Strudel</i>	<i>Mehlspeise</i>
<i>viřtle</i>	<i>viršl'a, viršt'l'a</i>	<i>viršli</i>	<i>viršla</i>	(hrenovka)	<i>Würstel, Würschtel</i>	<i>Würstchen</i>
<i>žemle</i>	<i>žeml'a</i>	<i>zsemle</i>	<i>žemlja</i>	<i>žemlja</i>	<i>Semmel</i>	<i>Brötchen</i>

Bibliográfia

- Bochnakowa, A. – Hildenbrand, Z.: Des néologismes culinaires récents en polonais et en tchèque. In: *Emprunts néologiques et équivalents autochtones en français, en polonais et en tchèque*. Eds. Z. Hildenbrand – A. Kacprzak – J.-F. Sablayrolles. Lambert-Lucas, Limoges 2016, 227-266.
- Brückner, A.: *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Wiedza Powszechna, Warszawa 1974.
- Haarmann, H.: *Aspekte der Arealtypologie. Die Problematik der europäischen Sprachbünde*. Gunter Narr, Tübingen 1976.
- Januška, J.: *Porovnávání středoevropských jazyků: za horizont strukturních rysů a lexikálních přejímek*. Univerzita Karlova, Praha 2017.
- Jodas, J.: O paralelách ve slovní zásobě češtiny a rakouské němčiny. *Acta Facultatis Philosophicae, Universitas Ostraviensis, Linguistica* 3, 1999, 111-116.
- Jodas, J.: Ještě k paralelám ve slovní zásobě češtiny a rakouské němčiny. *Acta Universitatis Palackianae Olomouensis, Facultas Philosophica, Philologica* 72, 2000, 161-165.
- Kluge, F.: *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. Walter de Gruyter, Berlin 2002.
- Králik, E.: *Stručný etymologický slovník slovenčiny*. Veda, Bratislava 2016.
- Krpan, T. – Lovrić, M.: Einflüsse der Österreich-Ungarischen Monarchie auf die kulinarische Sprache an der kroatischen Adriaküste. In: *Intra- und interlinguale Zugänge zum kulinarischen Diskurs I* (= Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung, Sonderheft 24). Eds. J. Szczek – M. Kałasznik. VEP, Landau 2017, 255-270.
- Kurzová, H.: Mitteleuropa als Sprachareal. *Germanistica Pragensia* 13, 1996, 57-73.
- Lumtzer, V. – Melich, J.: *Deutsche Ortsnamen und Lehnwörter des ungarischen Sprachschatzes*. Verlag der Wagner'schen Universitäts-Buchhandlung, Innsbruck 1900.
- Machek, V.: *Etymologický slovník jazyka českého*. Academia, Praha 1971.
- Menyhárt, K.: „Zöldségeket beszél”. A zöldségek a magyar és a bolgár közmondásokban. In: *Nexus Linguarum: Köszöntő kötet a 80 éves Nyomárkay István akadémikus tiszteletére*. Ed. Lukács I. ELTE BTK Szláv és Balti Filológiai Intézet, Szláv Filológiai Tanszék, Budapest 2017, 231-242.
- Newerkla, S. M.: Čeština v monarchii a středoevropský jazykový areál. *Český jazyk a literatura* 53, 2002-2003, 61-69.
- Newerkla, S. M.: Rozmanitost jazyků a kultur v Rakousku-Uhersku a jejich konvergenční tendence. In: *Comparative Cultural Studies in Central Europa*. Eds. I. Pospíšil – M. Moser. Ústav slavistiky FF MU, Brno 2004, 11-42.
- Newerkla, S. M.: Teebutter – tschechisch *čajové máslo*, slowakisch *čajové maslo*, ungarisch *teavaj*, slowenisch *čajno maslo*, kroatisch *čajni maslac*. In: *Studia etymologica brunensia* 3. Eds. I. Janyšková – H. Karlíková. NLN, Praha 2006, 271-284.
- Newerkla, S. M.: *Sprachkontakte Deutsch – Tschechisch – Slowakisch. Wörterbuch der deutschen Lehnwörter im Tschechischen und Slowakischen: historische Entwicklung, Beleglage, bisherige und neue Deutungen* (= Schriften über Sprachen und Texte 7). Peter Lang, Frankfurt am Main 2011. Online hozzáférhető: <https://www.peterlang.com/view/product/55803>
- Newerkla, S. M.: Pischinger, Zierfandler, Kaisersemmel und Zuckerkandl: Altösterreich als kulinarisches Sprachareal. In: *Linguistica culinaria. Festgabe für Heinz-Dieter Pohl zum 70. Geburtstag*. Eds. H. Bergmann – R. M. Unterguggenberger. Praesens Verlag, Wien 2012, 309-323.
- Newerkla, S. M.: Rakouské variety němčiny a čeština jako cizí jazyk. In: *Variety češtiny a čeština jako cizí jazyk*. Eds. M. Nekula – K. Šichová. Akropolis, Praha 2017, 129-170.
- Pátrovics, P.: A 'torma' nyelvi képe a lengyel és az osztrák frazeológiában. In: *Frazeológia. Az emberi világkép tükrözője* (= Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 185). Ed. Bárdosi V. Tinta, Budapest 2016, 139-145.
- Pohl, H.-D.: Die österreichische Küchensprache. Ein Lexikon der typisch österreichischen kulinarischen Besonderheiten (mit sprachwissenschaftlichen Erläuterungen) (= *Studia Interdisciplinaria Aenipontana* 11). Ed. P. Anreiter. Praesens Verlag, Wien 2007.
- Pohl, H.-D.: Die österreichische Küchensprache im Lichte von Sprachgeographie und Sprachkontakt. In: *Intra- und interlinguale Zugänge zum kulinarischen Diskurs I* (= Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung, Sonderheft 24). Eds. J. Szczek – M. Kałasznik. VEP, Landau 2017, 217-240.
- Rejzek, J.: *Český etymologický slovník*. Leda, Praha 2001.
- Tölgyesi, T.: *Lexikální germanismy v dnešní češtině. Studie kontaktovélingvistická*. PPKE BTK, Piliscsaba 2009a. Online hozzáférhető: <http://mek.oszk.hu/08400/08488/>
- Tölgyesi, T.: Středoevropská kuchyně jako zrcadlo kontaktů interkulturních. *Bohemica Olomouensia* 3, *Philologica Juvenilia*, 2009b, 145-150.
- Tölgyesi, T.: Német – cseh – szlovák – magyar nyelvi kontaktusok a közép-európai konyhaművészet tükrében. In: *Legendák, kódexek, források: Tanulmányok a 80 esztendő H. Tóth Imre tiszteletére*. Eds. Kocsis M. – Majoros H. Szegedi Tudományegyetem, Szeged 2012, 331-338.
- Tölgyesi, T.: Austriazismen in der mitteleuropäischen Küche. In: *Intra- und interlinguale Zugänge zum kulinarischen Diskurs I* (= Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung, Sonderheft 24). Eds. J. Szczek – M. Kałasznik. VEP, Landau 2017, 271-281.
- Vig, I.: Szókincsbeli egyezések a trieszti dialektusban és a magyarban: Közös, német eredetű gasztronómiai kifejezések. In: *Tanulmányok a Filológiai Intézet tudományos műhelyéből*. Ed. Balaskó M. Berzsenyi Dániel Főiskola Művelődéstudományi és Kommunikáció Tanszék, Szombathely 2003, 113-118.